आदिश्रीविद्योपनिषत्

प्रथमः पटलः

ॐ आपो ह वै इदं सर्वमासीत् । तासु चिद्रूपा परा शक्तिरवर्तत । सा शक्तिर्महालक्ष्मीर्नारायणस्य हृदये ज्योतिरिव स्थित्वा स्वैनैव प्रकाशेन जगदिदमसृजत् । एकदा देवर्षिर्नारदः क्षीरसागरतीरे पद्मासनां जगन्मातरं महालक्ष्मीं प्रणम्य पप्रच्छ ।

नारद उवाच ।

भगवति कमले देवि आदिशक्ते सनातनि ।
किं तत्वं श्रीरिति ख्यातं कथं ब्रह्म त्वमिष्यसे ॥ १ ॥
किं वित्तं किं च सौन्दर्यं किं राज्यं किं च मेधया ।
किं मोक्षः किमहंकारः श्रीं त्वं देवि मे बोधय ॥ २ ॥

श्रीदेव्युवाच ।

साधु पृष्टं त्वया वत्स श्रृणु तत्वं सनातनम् ।
श्रीरहं ब्रह्मरूपेण चिदानन्दैकलक्षणा ॥ ३ ॥
नाहं जातिर्न वा नारी न पुंसो न च देवता ।
नाहं नाम न रूपं च स्वप्रकाशा परा स्थितिः ॥ ४ ॥
नारायणः परः पुंसां सनातनः पुमान् मतः ।
तस्य शक्तिरहं देवी न मत्तोऽन्यः स विद्यते ॥ ५ ॥
शक्तिशक्तिमतोर्भेदो यथा वह्नेः सदा दाहः ।
नारायणोऽहमित्येकं द्वैतं भक्तेः कृपामयम् ॥ ६ ॥
मयि सर्वं प्रतिष्ठाति मयि सर्वं प्रलीयते ।
मयि विश्वमिदं पूर्णं सूत्रे मणिगणा इव ॥ ७ ॥
अहमेव परं ब्रह्म अहमेव परा गतिः ।
अहमेव जगन्माता चिदाकाशे व्यवस्थितम् ॥ ८ ॥

अन्नेऽहं प्राणरूपेण मनसि ज्ञानरूपिणी ।
वाचि सत्यस्वरूपाहं निद्रायां शान्तिरूपिणी ॥ ९ ॥
भूत्वा भूमिर्भ्रराम्येतदापो भूत्वा प्रसूयते ।
दीप्तिर्भूत्वा प्रकाशामि सर्वभूतहितैषिणी ॥ १० ॥
श्रीः प्रथमं तु जीवनं द्वितीयं कमलं वपुः ।
तृतीयं राज्यसौभाग्यं चतुर्थं ज्ञानमुत्तमम् ॥ ११ ॥
ज्ञानादूर्ध्वं परा श्रीश्च ज्ञानं यत्र न लीयते ।
स्वात्मबोधो महालक्ष्मीः पूर्णानन्दप्रकाशिनी ॥ १२ ॥
धनं साधनमित्युक्तं न तु धन्यं धनं स्मृतम् ।
येन धर्मः प्रवर्धेत तद्धनं मे प्रियं सदा ॥ १३ ॥
भोगो दोषो न मे देवि यदा भुङ्क्तो न लोभतः ।
भोगो बन्धो भवेद् यस्य स दरिद्रोऽपि मानवः ॥ १४ ॥
त्यागेन भुज्यते श्रीश्च दानेन वर्धते ध्रुवम् ।
नदीव वहते लक्ष्मीर्न स्थिरा लोभबन्धने ॥ १५ ॥
यत्रान्नं बहुभिर्भुक्तं तद्गृहं मे तपोवनम् ।
यत्रैकः क्षुधितो याति तद्गृहं शून्यमेव हि ॥ १६ ॥
नारीणां मानसं रक्षेत् स्त्रीणां वाक्यमनुस्मरेत् ।
यत्र नार्यः समं पूज्याः तत्र श्रीर्नित्यमासते ॥ १७ ॥
वृद्धान् बालांश्च दुर्बलान् सर्वभूतानि पालयेत् ।
मयि भक्तिः परा तस्य न पुष्पैर्न च चन्दनैः ॥ १८ ॥

नारायणीति मां विद्धि विष्णोर्हृदयवासिनीम् ।
श्रीवत्साङ्के व्यवस्थितां नित्यं प्रेमस्वरूपिणीम् ॥ १९ ॥
ब्रह्मणो जननी चाहं रुद्रस्यापि जनन्यहम् ।
सृष्टिसंहारमध्यस्था नारायणी परा शिवा ॥ २० ॥
ब्रह्मरूपेण सृजामि विष्णुरूपेण पालये ।
रुद्ररूपेण संहर्त्री त्रिधा शक्तिरहं शिवा ॥ २१ ॥
अम्बिका जगतां माता जननी ब्रह्मरुद्रयोः ।
विष्णोर्हृदयनिलया नारायणीति विश्रुता ॥ १२ ॥
ध्यायेत् पद्मासनां देवीं चन्द्रकोटिसमप्रभाम् ।
हस्ताभ्यां वरदां शान्तां हृदये ज्ञानदायिनीम् ॥ १३ ॥
न सुवर्णं न रत्नानि न बाह्यं मे प्रियं धनम् ।
शुद्धचित्तं मम स्थानं निर्मलं प्रेम मे वपुः ॥ १४ ॥
मां भजेत् कर्मणा नित्यं न मन्त्रजापमात्रतः ।
यः करोति हितं लोके स मां नित्यं समर्चयेत् ॥ १५ ॥
अहंकारो दरिद्रत्वं लोभो मृत्युरिव स्मृतः ।
सन्तोषः परमं राज्यं विवेको मे महामणिः ॥ १६ ॥
विद्यया विनयः श्रीमान् विययेन दया भवेत् ।
दयया सर्वभूतेषु आत्मैकत्वं प्रजायते ॥ १७ ॥
यदा दृष्टा च दृश्यं च दर्शनं चैकतां गतो ।
तदा लक्ष्मीः परा विद्या तदा मोक्षः प्रजायते ॥ १८ ॥

नारद उवाच ।

त्वमेव श्रीस्त्वमेवेशी त्वमेव ब्रह्म शाश्वतम् ।
त्वयि विश्वं त्वयि प्राणाः त्वयि चित्तं प्रतिष्ठितम् ॥ २९ ॥

श्रीदेव्युवाच ।

एवं मां यो विजानीयाद् ब्रह्मरूपां सनातनीम् ।
न स शोचति न द्वेष्टि न लोभेनाभिभूयते ॥ ३० ॥
इदं रहस्यं वेदान्तं न धनार्थं न कीर्तये ।
चेतसो विमलार्थाय सर्वभूतहिताय च ॥ ३१ ॥
य इमां पठते नित्यं श्रद्धया शुद्धमानसः ।
तस्य श्रीर्वर्धते नित्यं धर्मे बुद्धिश्च वर्धते ॥ ३२ ॥

इत्यादिशक्तिमहालक्ष्म्युपनिषदि आदिशक्तितत्त्वे प्रथमः पटलः समाप्तः ।